

Etică și integritate academică

1. Dacă se încearcă un **excurs istoric**, se observă că în universitățile medievale, etica academică nu apărea ca disciplină autonomă, ci era încorporată în idealul formării intelectuale și morale a magistrului și a discipolului. Modelul scolastic a pus accent pe respectul pentru autoritate, rigoarea argumentării, disputatio ca exercițiu al dezbaterii ordonate și distincția dintre opinie și demonstrație. Raportul dintre credință și rațiune a fost central: cercetarea trebuia să fie intelectual riguroasă, dar și compatibilă cu adevărul revelat, mai ales în facultățile de teologie. În această perioadă, integritatea academică era legată de virtuți precum sinceritatea, supunerea față de adevăr, modestia intelectuală, disciplina studiului și respectarea statutelor universitare. În modernitate, etica academică s-a desprins treptat de dependența exclusivă de teologie și a început să fie formulată în limbaj filosofic și juridic. Trei direcții au influențat puternic cultura academică actuală: etica virtuții, etica datoriei și etica consecințelor. Etica virtuții, reluată din tradiția aristotelică, pune accent pe formarea caracterului: profesorul și studentul trebuie să fie onești, cumpătați, drepiți și responsabili. Etica datoriei, asociată mai ales cu Immanuel Kant, insistă asupra normelor universale, a respectului pentru persoană și a obligației de a nu minți, falsifica sau instrumentaliza pe ceilalți. Etica consecințelor, dezvoltată în tradiția utilitaristă, a contribuit la ideea că abaterile academice produc prejudicii sociale largi: diplome fără acoperire reală, cercetare neverificabilă, profesioniști insuficient formați și scăderea încrederii publice în instituții. În secolele XX-XXI, etica academică a devenit domeniu instituționalizat: avem coduri de etică, comisii specializate, proceduri de sesizare și sancționare, reguli privind conflictul de interese, etica cercetării și protejarea calității academice.

2. Dacă se vorbește de **necesitatea și utilitatea cursului de Etică și integritate** în actualitate, se constată că parcurgerea unui astfel de conținut pregătește doctorandul pentru a evita abateri grave, de natură etică-academică, precum: plagiatul (preluarea de texte, idei, date, demonstrații sau rezultate fără indicarea sursei, prezentate ca fiind contribuție proprie; autoplgiatul (republicarea unor părți substanțiale din propriile lucrări anterioare fără menționarea clară a originalului), confectionarea și falsificarea datelor (inventarea de rezultate sau manipularea datelor pentru a obține concluzii convenabile), conflictul de interese și incompatibilitățile (participarea la decizii academice când există relații personale sau instituționale care afectează imparțialitatea), nerespectarea confidențialității și discriminarea în evaluare (divulgarea nejustificată a informațiilor și tratamentul inegal pe criterii străine competenței academice).

3. În ceea ce privește **baza juridică**, Etica și integritatea academică se întemeiază pe: a) Legea învățământului superior nr. 199/2023 (care prevede organizarea comisiilor de etică universitară și stabilește atribuții clare: analizarea sesizărilor, soluționarea abaterilor, activități de prevenire, raport anual public și monitorizarea cursurilor de etică și integritate academică); b) Codul-cadru de etică și deontologie universitară, aprobat prin HG nr. 305/2024 (care prevede că aceste comisii

funcționează independent de alte structuri ale universității); c) Regulamentul-cadru aprobat prin Ordinul nr. 6.869/2024, modificat prin Ordinul nr. 6.882/2025 (care detaliază organizarea și funcționarea lor). La acestea se adaugă și alte documente legislative, specifice activității doctorale din Universități: a) Regulamentul-cadru privind studiile universitare de doctorat, aprobat prin Ordinul nr. 3.020/2024; b) Ordinul nr. 3.741/2025 privind procedura administrativă desfășurată la nivelul IOSUD pentru acordarea diplomei de doctor.

4. În învățământul teologic actual se aplică principiile Eticii și integrității academice prin: a) rigoare în citarea și interpretarea surselor biblice, patristice, canonice și istorice; b) delimitarea clară dintre preluare, traducere, parafrază și contribuție proprie; c) evitarea folosirii autorității spirituale pentru influențarea notării, selecției sau promovării academice; d) respectarea confidențialității și a demnității persoanelor în cercetările de teren, în consiliere pastorală sau în studiile de caz; e) formarea unui ethos al adevărului, în care competența academică și fidelitatea eclesială nu se exclud, ci se corectează / completează reciproc.

Pentru Facultățile de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română, disciplina Etică și Integritate academică nu se reduce doar la verificarea antiplagiat. Ea trebuie să devină un cadru de formare a conștiinței profesionale: cum se redactează corect o lucrare teologică, cum se gestionează sursele tradiției, cum se evită abuzul de autoritate, cum se păstrează echilibrul dintre libertatea academică și identitatea ortodoxă / ortodoxia elaboratelor științifice.